

Un projecte en marxa

«...així mateix establím que tot Estudiant haurà de provar els seus Coneixements en un Projecte final que serà avaluat pel Consell de l'Acadèmia després de la seva conclusió.

En aquestes circumstàncies es permet a l'Estudiant fer servir tots els estris i les eines propis del rang de Mestre perquè el seu Portal pugui ser examinat de forma convenient.

L'Estudiant el Projecte del qual obtingui l'aprovació del Consell serà mereixedor de ser anomenat Mestre i exercir el molt noble i digne Ofici dels Pintors de Portals».

*Normativa General de l'Acadèmia dels Portals,
capítol 35, secció 23, epígraf 7è.*

El pintor de portals va arribar quan el sol ja es ponia a l'horitzó.

Va ser la Yània qui el va veure primer. En Yunek estava treballant al camp amb la seva mare, però no avançaven gran cosa, perquè el jove enviava la seva germana una vegada i una altra a guaitar el camí des de la porxada, perquè pogués avisar-los amb temps de l'arribada del mestre.

El cas és que l'havien estat esperant tot el dia. En Yunek s'havia llevat abans de l'alba, perquè temia que es presentés a primera hora del matí. Al cap i a la fi, els pintors de portals viatjaven molt de pressa.

Ara la Yània i la seva mare havien tornat al camp, mentre en Yunek, recolzat a la tanca, contemplava la figura vermella i prima que s'apropava per la senda, repetint mentalment un cop rere l'altre el que pensava dir-li.

Però quan el pintor de portals va arribar fins a on era ell, respirant fatigosament amb el seu compàs enorme a l'esquena i el sarró que contenia el seu instrumental penjant-li en un costat, les paraules que en Yunek havia preparat van morir als seus llavis.

—Bona tarda —va dir el mestre, allargant-li la mà amb un somriure—. Sóc en Tabit.

En Yunek li va estrènyer la mà. La mà del pintor era blanca i delicada, i contrastava amb la seva: forta, morena i plena de durícies. La mà d'un camperol.

—Jo sóc en Yunek —va respondre ell. Durant un moment no va saber què més dir-li. Després d'un silenci incòmode, el pintor va arrufar el front i va dir amb certa inseguretat:

—Potser m'he equivocat de lloc. Si és així, disculpa; he vingut des de molt lluny i no conec aquesta regió. El portal més proper és a mig dia de camí, així que és possible que m'hagi perdut.

—No, no us heu perdut —va reaccionar en Yunek finalment.

—Has encarregat un portal, oi? —es va voler assegurar en Tabit.

—Sí..., sí, perdoneu, mestre. Només és que... —En Yunek va fer un gest amb el cap, encara desconcertat—. No esperava... Bé, vaja, creia que... l'Acadèmia enviaria algú...

—...més gran? —va acabar la frase en Tabit, somrient un altre cop.

En Yunek es va sentir una mica alleujat, perquè el mestre no semblava ofès. Es tractava d'un noi de la seva edat, potser fins i tot més jove. Els seus cabells negres contrastaven amb el to pàl·lid de la pell. Semblava fràgil i delicat, però els seus ulls foscos li somreien, sincers, alhora que també ho feia amb la boca. A en Yunek li va caure bé.

—Sí, jo... Disculpeu-me, és que fins ara mai no havia vist un pintor de portals. Pensava que tots eren vells de llargues trenes blanques —va afegir, tornant-li el somriure.

—Bé, els meus professors sí que són una miqueta així —va reconèixer en Tabit amb una riallada—. I pots dir-me de tu,

Yunek. Al cap i a la fi, tots dos tenim més o menys la mateixa edat, i a més, jo encara no sóc un mestre.

En Yunek anava a respondre, però l'última afirmació del pintor va fer que arrufés les celles. En Tabit no en va fer cas i es va avançar cap a l'entrada de la casa.

—En fi, és tard, així que val més que comenci a treballar com més aviat millor —va dir—. On vols el portal?

En Yunek el va atrapar ja gairebé a la porta.

—Espera un moment —va protestar—. Què és això que no ets mestre?

—Estic cursant l'últim any d'estudis a l'Acadèmia —va respondre el noi—. Però no et preocupis; sé perfectament com s'ha de fer un portal, ho he practicat a classe dotzenes de vegades.

Les paraules d'en Tabit, lluny de tranquil·litzar en Yunek, encara el van molestar més.

—Eh, eh, no, espera. És perquè som pobres? Tinc diners per pagar-ho, fa molt de temps que estic estalviant. Així que em mereixo el mateix tracte que qualsevol altra persona. O és que els meus diners valen menys que els de la gent de la ciutat?

En Tabit es va aturar i el va mirar un moment, dolgut.

—És clar que no. Mira, provaré d'explicar-t'ho. El teu portal és... el meu examen final, entens? Si ho faig bé, seré un mestre de ple dret. Així que tingues per segur que m'hi remiraré, fins i tot més que altres mestres que fa anys que treballen. En realitat, sé d'alguns professors de l'Acadèmia, veritables eminències en matèria de portals, que fa dècades que no en dibuixen cap. Però els estudiants hem de fer un portal de veritat per graduar-nos, això és així des que es va fundar la institució. En aquesta ocasió t'ha tocat a tu, i t'asseguro que per mi serà tot un honor dibuixar el teu portal. Ho faré tan bé com pugui, t'ho prometo.

Era difícil objectar alguna cosa a l'entusiasme d'en Tabit. Això no obstant, en Yunek encara va trobar un altre argument:

—Espera, has dit que aquest serà el teu primer portal «de veritat»? És que els altres eren «de mentida»?

El pintor va deixar escapar una riallada.

—No, home, els portals que faig estan bé; de fet, sóc el millor de la meua classe en Càlcul de Coordenades, i en Disseny de Traçat estic entre els primers. El que passa és que als estudiants no se'ns permet dibuixar portals amb pintura de boardarita, entens? Així que, en teoria, tots estan ben fets, però a la pràctica no funcionen perquè fins ara no he pogut utilitzar la pintura adequada. El teu serà el meu primer projecte de veritat, i com et pots imaginar estic molt emocionat i me'l prendré molt, molt seriosament. Confia en mi.

En Yunek encara tenia dubtes, però llavors va recordar com s'havien burlat els grangers de la zona de les seves pretensions d'obrir un portal a casa seva mateix. Després de la mort del seu pare i amb una família per mantenir, ningú no hauria apostat que un noi com ell seria capaç d'estalviar tants diners.

Per descomptat, no havia estat senzill. S'havien venut les terres, reservant-se per a ells només una parcel·la petita per cobrir les seves necessitats bàsiques, i també s'havien deslliurat de la major part dels animals de l'estable. Tot i així, en Yunek havia trigat més de set anys a reunir tots els diners, a costa que la família hagués de renunciar a moltes coses. A la Yània, el seu vell vestit ja feia un parell d'estacions que li quedava curt, i les sabates d'en Yunek mateix estaven gairebé destrossades. Pel que feia al menjar, amb una mica de sort menjaven carn només una o dues vegades al mes. I les flassades estaven tan arnades i plenes de pedaços que ja no aguantarien un hivern més.

Però en Yunek no pensava renunciar al seu somni. Tindrien un portal que els apropiaria a la capital, a un futur millor per a tots... i, especialment, per a la Yània.

Els dos joves van entrar a la casa. Allà els esperava la resta de la família d'en Yunek: la seva mare, la Bèkia, de rostre cansat però amable, aparentava més edat de la que tenia en realitat, i la Yània, la seva germana, de deu anys, era una noieta inquieta i eixerida, d'ulls foscos i intel·ligents i trenes gruixudes de color castany clar. Totes dues van rebre somrients el pintor de portals. Si es van sentir decebudes pel seu aspecte juvenil, sens dubte no ho van demostrar, i si ell va trobar la seva llar massa humil, es va abstenir de deixar-ho entreveure. La Yània portava

una gerra de pisa plena d'aigua fresca i n'hi va servir un got que en Tabit va acceptar, agrait.

Es van asseure al voltant de la taula perquè el pintor descansés una mica del seu viatge. Es va produir un moment incòmode, perquè en Yunek no sabia per on començar, i en Tabit es preguntava si és que estaven esperant algú més —potser el cap de família—, mentre la Yània, amb la barbeta recolzada sobre els braços, l'observava amb un interès evident.

—Jo... jo ja hauria de començar a treballar —va quequejar llavors en Tabit—, si vull emprendre el camí de tornada a Maràdia abans que sigui negra nit.

—Però com! —es va escandalitzar la Bèkia—. Mestre, que penseu viatjar en plena foscor? No ho podem consentir! Passareu la nit a casa nostra... és a dir, si no us molesta que siguem... —es va interrompre de sobte i va abaixar el cap bruscament, avergonyida i sorpresa pel seu atreviment.

—... pobres —va concloure en Yunek amb amargura—. El que la meva mare vol dir és que suposem que esteu acostumat a llits tous, llençols suaus i estofat de carn i vi bo per sopar... i que, sentint-ho molt, a casa nostra no hi ha res de tot això.

La Bèkia el va mirar, horroritzada pel seu atreviment. Com la majoria de la gent, sentia un respecte reverencial cap als pintors de l'Acadèmia, fins i tot encara que fossin joves com aquell, i temia ofendre'ls.

Però en Tabit no es va ofendre. De fet, la possibilitat de desfer el camí de nit no el seduïa en absolut, així que se sentia molt agrait davant de la seva generosa oferta.

—I jo tampoc ho necessito —els va tranquil·litzar—. Per mi serà un honor passar aquí la nit. De veritat que em feu un gran favor. Moltes gràcies.

La Bèkia es va enrojolar de nou, complaguda. La Yània va somriure.

En Tabit es va posar dret, recuperat ja de la caminada.

—Bé, però no he vingut fins aquí només per abusar de la vostra hospitalitat —va dir, i li van brillar els ulls quan va afegir—: parlem de portals.

Les explicacions que en Yunek i la Yània li van donar van

resultar una mica confuses, perquè s'interrompien l'un a l'altre en el seu afany de relatar-li la història cada un a la seva manera. Fins que en Tabit va dir:

—A veure si ho he entès bé: voleu un portal que uneixi casa vostra amb l'Acadèmia, no? —va parpellejar, desconcertat—. Però... ningú no us ha explicat que això no està permès? Els portals que hi ha al recinte de l'Acadèmia són per a ús exclusiu dels pintors, així que...

—No —va tallar en Yunek—. Volem que el portal porti a la ciutat de Maràdia, perquè la Yània pugui anar i venir quan vulgui, perquè... —va titubejar—, perquè m'agradaria... ens agradaria... que, en un futur, estudiï a l'Acadèmia dels Portals —va admetre finalment.

La Bèkia va deixar escapar una exclamació sufocada i va mirar en Tabit de reüll, tement que el jove es prengués malament que una nena camperola com la Yània aspirés a tant. Una cosa era tenir un somni i l'altra, molt diferent en la seva opinió, expressar-lo amb tant d'atreviment davant d'un mestre.

Però en Tabit només va comentar:

—Vaja.

—Sabem que és molt car —va dir en Yunek atropelladament—, i que potser no ens ho podem permetre. Però...

—Hi ha beques —va respondre en Tabit suaument—. Cada any es convoca un examen d'ingrés. A l'aspirant que obté millors resultats se l'admet a l'Acadèmia, independentment de la seva procedència o dels diners de la seva família. El Consell es fa càrrec de les despeses en aquests casos.

A en Yunek se li va il·luminar la cara.

—Sí —va assentir—, això és el que ens havien dit. I la Yània és molt llesta. Sé que si s'ho proposa pot ser pintora de portals. Però per aquí a prop no hi ha cap escola, ni té llibres ni mestres que la puguin preparar per a l'examen. Si no visquéssim tan lluny de la capital... —va fer un gest amb el cap, pesarós.

—Ja ho entenc —va murmurar en Tabit, assentint. La regió d'Úskia, on estava situada la granja d'en Yunek, era, sens dubte, la més remota i perduda de tot Darúsia.

—És una cosa que se li ha ficat entre cella i cella a en Yunek

—va intervenir la Bèkia, com disculpant el seu fill—. Quan va morir el meu marit... Bé, va ser una mala temporada. El noi va jurar que aconseguiria una bona educació per a la seva germana. Que no envelliria en aquests camps, com tots nosaltres. I la nena és llesta, i tant que ho és. Però mai no ha anat a l'escola. No sé si...

—Tot es pot aprendre —va dir en Tabit—. Haurà d'estudiar molt, però ho aconseguirà si treballa amb esforç i constància.

A la Bèkia li van agradar les paraules del jove.

—Mestre, no sou... —va vacil·lar—. No sou com imaginava.

En Tabit va somriure, una mica incòmode.

—D'acord, doncs —va dir—. On voleu que pinti el portal?

En Yunek el va conduir sense dubtar fins a la paret del fons, que estava molt desembarassada d'objectes per pertànyer a un habitatge de camperols. No hi havia lleixes plenes d'estris ni ganxos dels quals pengessin ormeigs per al conreu. Feia molts anys que en Yunek havia decidit que aquell seria el lloc on s'obriria el seu portal, i l'havia mantingut d'aquella manera a l'espera que arribés el gran dia que pogués mostrar-lo al mestre que el dibuixaria.

En Tabit va examinar la paret i va assentir per dins. Semblava bastant satisfet amb l'elecció d'en Yunek. Això no obstant, encara va netejar bé un tros del mur i fins i tot el va fregar amb paper de vidre per allisar-lo una mica més.

—No es poden eliminar les protuberàncies de la pedra —va dir—, però haurà de servir. De totes maneres, si resultés ser massa irregular, sempre el puc pintar sobre una planxa de fusta i després penjar-lo a la paret.

—Com t'estimis més —va respondre en Yunek, però en Tabit ja no l'escoltava. Més aviat semblava que estava parlant amb si mateix, completament concentrat en allò que estava fent.

—Perquè, per descomptat —va afegir—, el més pràctic seria fer un disseny senzill. Encara que no sé si això em comptarà negativament en la nota final. Però en fi, ja hi arribarem, a això.

Va marcar amb guix un punt a la paret i va alçar el seu enor-

me compàs de fusta. En Yunek i la Yània van observar com en col·locava l'extrem més esmolat al lloc que havia assenyalat. Però en Tabit es va aturar per mirar en Yunek abans d'obrir l'instrument.

—De quina mida el vols? —li va preguntar.

Ell es va arronsar d'espatlles, sense saber què respondre.

—Quina diferència hi ha?

—Normalment, si el client no especifica el contrari, treballam amb la mida mitjana; de fet, és el que consta a la teva comanda. Però si el faig més petit, et sortirà més barat.

—I funcionarà igual?

—És clar. L'únic inconvenient és que la Yània s'haurà d'ajupir una mica per passar.

—No hi ha cap problema —va assegurar ella—. Ni tan sols sóc gaire alta per a la meva edat.

—Llavors, per què és més car un portal més gran? —va voler saber en Yunek.

—En teoria és perquè un pintor inverteix més hores de feina en un portal gran que en un de petit... Però això no és exactament així. Un portal petit amb un disseny complex pot demanar més temps que un de gran de disseny senzill. La realitat és que un portal gran costa més diners perquè, en general, s'hi gasta més pintura. I la pintura de bodarita no resulta barata.

—Ja ho entenc —va assentir en Yunek—. Gràcies per avisar. Llavors feu-lo més petit, si us plau.

En Tabit va ajustar la posició del compàs i va traçar un cercle a la paret.

—No és vermell —va observar la Yània—. Jo creia que tots els portals eren vermells.

—De moment només estic marcant la posició amb guix —va explicar en Tabit—. Avui no pintaré el portal definitiu. De fet, ni tan sols he portat la pintura.

—Ah no?

—No; avui registraré les coordenades exactes i prendré nota de l'adreça on he de dibuixar el portal bessó.

—El portal bessó? —va repetir en Yunek sense entendre-ho.

—El que estarà situat a Maràdia. Ja has pensat on vols que el dibuixi? A casa d'algun familiar, potser?

En Yunek i la Yània van intercanviar una mirada de compromís.

—No coneixem a ningú a Maràdia —va admetre el germà gran.

—No passa res —el va tranquil·litzar en Tabit—. Totes les ciutats grans tenen una plaça dels Portals, on estan situats tots els que són d'ús públic, i també molts de privats. Sol·licitaré un espai al Mur dels Portals de Maràdia per dibuixar-hi el vostre. L'únic inconvenient serà que, com que estarà situat al mig del carrer, potser us convindria contractar un guardià que s'asseguri que no l'utilitza ningú que no ho hagi de fer.

—Ja ho entenc. Però ens podem permetre pagar un guardià?

—Els honoraris dels guardians són a càrrec de l'Acadèmia. Tot i així, hauries de pagar una tarifa especial cada any... però tampoc és obligatori tenir un guardià: tots els portals privats tenen contrasenya.

En Yunek seguia les seves explicacions amb expressió reconcentrada.

—D'acord —va dir—. Llavors, el nostre portal estarà dibuixat aquí i a la plaça dels Portals de Maràdia, de manera que, quan el creui la Yània, apareixerà allà. És així, no?

—Així és —va confirmar en Tabit—. Per això he de mesurar les coordenades d'aquest lloc i també les del punt exacte en què dibuixaré el portal bessó, a Maràdia. Després tornaré a l'Acadèmia i dissenyaré un portal per a vosaltres. I quan el tingui a punt, plasmaré aquest disseny, el mateix, en tots dos llocs, amb pintura de bodarita.

—I llavors funcionarà? —va preguntar en Yunek.

—Si he anotat bé les coordenades i dibuixat el portal amb exactitud, sí, funcionarà. Però només quan tots dos portals estiguin acabats. Si només pintés el portal aquí i no el reproduís a Maràdia, no serviria per a res.

—Perquè quan surts d'un lloc has d'arribar a un altre, oi? —va deduir la Yània.

—Exacte.

—Ja us he dit que és molt llesta —va somriure en Yunek.

—No tant —va negar la nena, ruboritzada—. Ni tan sols sé el que són les «cordades».

—Coordenades —va corregir en Tabit—. De seguida ho veuràs.

Llavors es va treure del sarró l'aparell més estrany que en Yunek i la Yània havien vist a la seva vida. Tenia una dotzena de rodes, totes concèntriques, disposades al voltant d'una esfera central; el seu contorn estava dividit en un centenar d'osques, cada una marcada amb un símbol minúscul; el centre l'ocupava una agulla que girava embogida, com si no sabés quina assenyalar.

—És un mesurador de coordenades —va explicar en Tabit—. També se l'anomena «mesurador Vanhar» en honor del mestre que el va inventar, en els inicis de la ciència dels portals.

El va fixar a la paret, sobre el punt que havia marcat com a centre del futur portal, i va girar les rodes exteriors fins que va ajustar la més gran en una posició concreta. Després va treure del sarró un quadern gastat de cobertes de cuir i va esperar, expectant.

L'agulla va girar sobre ella mateixa uns instants fins que, finalment, es va aturar en un dels símbols. En Tabit va assentir per dins i va prendre nota. Després va girar la roda següent i va esperar de nou que l'agulla s'aturés. Va anotar el resultat i va repetir l'operació amb la tercera roda.

—Segueixo sense entendre què estàs fent —va dir la Yània.

—Estic mesurant aquest lloc —va respondre en Tabit sense apartar la mirada de l'agulla—. Mireu, cada punt concret del món té unes característiques determinades. Cap d'ells és igual que un altre. Hi ha una sèrie de variants que canvien en cada cas: la llum, la vegetació, l'aigua... Abans d'obrir un portal, els pintors calculem el valor exacte de cada variable en el lloc que hem triat.

En Yunek va arrufar el front però no va voler admetre que no ho havia entès.

—Terra, Aigua, Vent, Foc, Llum, Ombra, Vida, Mort, Pe-

dra, Metall i Fusta —va enumerar en Tabit—. Aquestes són les onze variables. El mesurador determina la quantitat de cada una que hi ha en aquest lloc.

Va seguir girant rodes i prenent nota dels resultats. En Yunek i la Yània l'observaven en un silenci només pertorbat pel soroll dels estris de cuina que provenia dels fogons on la Bèkia estava preparant el sopar.

—Tal com sospitava —va dir en Tabit quan va acabar—, hi ha una puntuació molt alta en Pedra, Ombra, Terra, Fusta i també en Vida. El valor del Foc i de la Mort tampoc és menyspreable; m'imagino que deu ser per la influència de la llar de foc i perquè es tracta d'una casa bastant antiga. Naturalment, l'índex de Vent o de Llum és molt baix, perquè no estem a l'aire lliure. Una mica d'Aigua, una mica de Metall... però res fora del comú.

—Però per a què serveix tot això? —va preguntar en Yunek, perdent la paciència.

—Com us he dit abans, la llista de variables em permet traçar el mapa de coordenades. Quan dibuixi el portal, pintaré al cercle exterior les coordenades exactes d'aquest lloc i del lloc on condueix. I faré el mateix amb el portal bessó. D'aquesta manera ens assegurarem que tots dos portals us portaran en els dos sentits, al lloc adient i no a cap altre.

—Però... què passarà si alguna cosa d'aquesta llista canvia? —va preguntar la Yània—. Per exemple, imagina't que obrim una finestra en aquesta paret. Llavors entraria més llum, no?

En Tabit li va somriure de manera aprovadora.

—Veig que ho vas entenent. Efectivament, això canviaria almenys una de les variables. Però no afectaria el funcionament del portal, perquè un cop dibuixat estarà ancorat a aquest lloc en l'espai i el temps, és a dir, tots dos portals quedaran ja vinculats de manera definitiva entre ells i també a les coordenades enregistrades en el moment en què van ser creats. De totes maneres, quan torni per pintar el portal prendré mides una altra vegada, per si hagués canviat alguna variable. La llum, per exemple, depèn molt del moment del dia en què es fa la mesura, i per això ha de coincidir també amb l'instant en què s'acaba de pintar el portal. Però deixant de banda detalls com aquest,

suposo que no fa falta que us digui que, fins aleshores, serà millor que no feu gaires canvis per aquí.

En Yunek va sospirar.

—Tot això sembla molt complicat —va dir. Jo creia que això de pintar portals era una mica més...

—...Màgic? Místic? —En Tabit va fer que no amb el cap—. És cert que les propietats de la bodarita encara no estan prou estudiades, però això és una ciència, i bastant exacta, per cert. Si no calculem bé les coordenades o si el portal no està dibuixat correctament, podria conduir al lloc equivocat o, directament, no funcionar en absolut.

La Yània amb prou feines escoltava. Estava observant amb curiositat el mesurador Vanhar, que en Tabit havia deixat damunt de la taula.

—T'has oblidat de fer servir l'última roda —va observar llavors—. En té dotze i només has girat les onze primeres.

En Tabit va recuperar el mesurador i el va observar amb disgust.

—És perquè es tracta d'una eina molt vella —va dir—. Antigament, els mesuradors tenien dotze rodes, però l'última variable no serveix per a res en realitat. Algú va descobrir que podies anotar qualsevol cosa, fins i tot no incloure la dotzena coordinada, sense que allò influís en el funcionament correcte del portal.

—Llavors, per què n'hi ha dotze, de rodes? —va preguntar en Yunek, confós.

—Perquè el dotze és un bell nombre —va respondre en Tabit—. Dotze han estat sempre els membres del Consell de l'Acadèmia, com els dotze mestres que la van fundar fa segles. El dotze és un nombre còsmic, té un simbolisme especial. Així que Vanhar va decidir que s'havien d'inscriure dotze coordenades a cada portal.

»Els mesuradors moderns ja només porten onze rodes. Per qüestions pràctiques, és clar. Però resulta que jo encara no tinc un mesurador propi, així que n'he hagut de manllevar un al magatzem. I m'han donat aquest —va sospirar—. No importa, en realitat, mentre funcioni.

Va tornar a repassar les seves notes, va tancar el quadern i el va guardar curosament al seu sarró. Després va tornar a plegar el compàs i el va deixar recolzat en un racó, prop del cercle de guix que havia dibuixat a la paret.

—Demà prendré les mides una altra vegada —va dir—. Em vull assegurar que no he passat res per alt.

En Yunek va somriure.

L'endemà, la família va sortir a acomiadar en Tabit fins a la tanca d'entrada. El jove semblava content, encara que de tant en tant es gratava un braç o una cama sense poder-ho evitar. Era clar que les puces, les xinxes i altres habitants molestos del seu jaç s'havien acarnissat amb ell aquella nit. En Yunek es va sentir una mica culpable, malgrat que no feia gaires dies la idea de sotmetre un dels pomposos maradencs als rigors de la vida en el camp li havia semblat molt seductora. Però en Tabit no encaixava en el concepte que en Yunek tenia de la gent de la capital, i molt menys dels pintors de portals. La nit passada havia sopat amb gana, però sense exigir més ració de la que li corresponia. Havia alabat les virtuts de la cuinera i sadollat la curiositat insondable de la Yània, responent totes i cada una de les seves preguntes. Després havia caigut com una soca sobre el seu jaç, sens dubte esgotat per la caminada. Però s'havia aixecat puntualment abans de l'albada, com la resta de la família, i, després d'esmorzar les humils farinetes preparades per la Bèkia, havia tornat a mesurar les coordenades de la paret, tal com havia dit que faria la nit abans.

Ara carregava els seus estris, somrient malgrat les picors i les ulleres que feia, testimoni que no havia dormit gaire bé.

—Tornaré tan bon punt ho tingui tot preparat —els va prometre—. Potser d'aquí a una setmana o dues. Però si trigo una mica més del previst, si us plau, no us preocupeu. És que vull fer-ho bé i dedicar al disseny del vostre portal el temps que calgui.

—És clar —va assentir en Yunek. Va fer una pausa i va afegir—: Moltes gràcies per tot.

En Tabit es va arronsar d'espatlles, traient-hi importància.

—És la meva feina —va dir.

—Però hi ha maneres i maneres de fer una feina —va insistir en Yunek—. De veritat, moltes gràcies.

—Gràcies a vosaltres per la vostra hospitalitat —va respondre en Tabit, i, malgrat que just en aquell moment s'estava gratant un colze com aquell qui res, tots li van llegir a la mirada que ho deia de debò, sense ironies encobertes.

Quan la figura d'en Tabit ja no era res més que una taca vermellova a l'horitzó, la Yània va sospirar i va dir:

—Quina pena que se'n vagi tan aviat. Ja tinc ganes que torni.

—Jo també —va admetre en Yunek.

Però el sol ja s'alçava a l'horitzó i hi havia molta feina per fer, de manera que tots tres van tornar a les seves tasques sense esmentar la qüestió de nou. Això no obstant, en els seus cors batejava una nova esperança, perquè la possibilitat que a casa seva hi hagués un d'aquells portals màgics de viatge era, de sobte, molt real.

I allò els canviaria la vida per sempre.

En Tabit tenia molt en ment l'itinerari que havia de seguir per tornar a l'Acadèmia. Els portals teixien una àmplia xarxa de transport que permetia traslladar-se a gairebé qualsevol lloc en gairebé qualsevol moment. Però en Yunek i la seva família vivien, en efecte, massa lluny de tot.

Quan va rebre l'encàrrec, en Tabit havia corregut a la Sala de Cartografia per planificar el trajecte. Com a membre de l'Acadèmia, podia utilitzar qualsevol portal, fos públic o privat, ja que era la seva prerrogativa i el seu privilegi. Per aquest motiu l'havia sorprès molt descobrir que, per arribar a la seva destinació, s'hauria de passar almenys mig dia caminant.

Havia traçat diverses rutes alternatives. La seva primera opció havia estat utilitzar el portal que comunicava directament l'Acadèmia amb les mines d'Úskia, que quedaven al sud de la

seva destinació final. Però el tros que hauria d'haver recorregut a peu des de les mines fins a la casa d'en Yunek hauria estat molt llarg i també perillós: tothom sabia que al voltant de les mines aguitaven colles de bandolers a la cacera de fragments de la preuada bodarita.

Per descomptat, en Tabit havia buscat portals a la ciutat capital d'Úskia. Sabia que, per una sèrie de motius polítics, no existia cap portal públic que la unís amb cap de les altres urbs importants de Darúsia. Però sí que hi havia un parell de portals privats connectats amb Maràdia. Tanmateix, en Tabit no va trigar a comprovar sobre el mapa que, fins i tot viatjant directament a la ciutat d'Úskia, encara trigaria uns quants dies a arribar a peu des d'allà fins a la casa d'en Yunek.

Després de molt buscar, en Tabit havia localitzat un portal privat prop d'un llogarret que no quedava tan lluny de la granja, a només unes hores, caminant a pas lleuger.

Com gairebé tots els pintors de portals, en Tabit no solia caminar gaire sovint. De fet, encara es notava els peus adolorits pel llarg trajecte del dia anterior i es veia obligat a avançar amb una lentitud exasperant. Li hauria agradat poder tornar a casa de manera instantània perquè frisava per posar-se a treballar. La seva ment ja traçava possibles dissenys per al portal d'en Yunek i no veia el moment de començar a plasmar-los sobre paper.

El camí el va portar per diversos llogarets minúsculs, fins que va tenir la sort que el recollís un carro carregat de fenc. El conductor, un vell camperol de rostre bru i arrugat, gairebé es va llançar als seus peus per suplicar-li que li permetés portar-lo. En Tabit va acceptar, incòmode davant d'aquelles atencions exagerades. Procedia d'un ambient estratificat rígidament en el qual ell, com a estudiant, devia respecte i deferència no només als seus professors, sinó a qualsevol pintor de portals acreditat, així que no estava acostumat que el tractessin amb tant d'acatament. A Maràdia, on els ciutadans estaven habituats a veure pintors de portals pertot arreu, la seva presència no els impressionava i, a més, sabien distingir perfectament entre un mestre i un simple estudiant, però era evident que allà, als confins del

país, qualsevol hàbit de color granat inspirava una devoció enorme, independentment de l'edat de qui el vestia.

Així, malgrat les protestes d'en Tabit, el camperol es va obstinar a portar-lo fins a la seva destinació encara que per fer-ho va haver de desviar-se de la seva ruta. Quan el carro es va aturar davant de la reixa del camí que conduïa al palauet del terratinent Darmod, en Tabit va insistir a pagar-li alguna cosa a canvi del viatge, però el vell es va mostrar molt ofès davant d'aquella idea.

—No, no, ni parlar-ne, d'això —va protestar—. No arribarà el dia que es pugui dir que el vell Perim va ser groller amb un mestre.

—Groller? —va repetir en Tabit, bocabadat—. Però...

—Que no se'n parli més. Que tingueu un bon dia, mestre. I aneu amb compte amb aquest vell murri. Encara li queda alguna dent.

En Tabit va sospirar. Havia conegut en Darmod en el viatge d'anada. Com era d'esperar, al terratinent no li havia fet una il·lusió especial que algú de l'Acadèmia fes servir el portal de casa seva. Però l'havia de deixar passar, a ell i a tots els mestres que ho sol·licitessin. Era part del contracte, de la mateixa manera que en Yunek hauria de permetre l'entrada a casa seva a tots els pintors que volguessin utilitzar el seu portal. «He oblidat comentar-los això», va pensar en Tabit amb cert remordiment mentre obria la reixa. «Però, de totes maneres, no crec que hi hagi gaires mestres interessats a venir fins tan lluny».

Va enfilar pel camí que conduïa al palauet. El reixat s'havia obert sense problemes perquè el cademat s'havia oxidat feia molt de temps i ningú no s'havia molestat a reparar-lo. Tota la propietat del terratinent Darmod presentava una certa pàtina de decadència i abandonament, però en Tabit sabia que el seu amo encara vivia allà recordant temps millors, temps en què la seva família havia format part de l'elit que governava el destí del país.

En Tabit ho havia estudiat a la classe d'Història del mestre Torath. Feia segles, hi havia hagut reis i nobles a Darúsia, però la ciència dels portals ho havia canviat tot. Gràcies als portals, de

sobte ja no existien les distàncies. Els primers es van obrir a les grans ciutats i els mercaders i nobles més espavilats s'havien aprofitat del «nou invent» per anar i venir a l'instant, de manera que tota l'extensió de terra que hi havia al mig ja no valia gran cosa. La cort de Maràdia es va omplir de nou-rics i nobles menors que compensaven el seu escàs patrimoni o la seva manca de llinatge amb l'obertura d'un portal al saló de casa seva que els conduïa a la capital en un tancar i obrir d'ulls. Com era d'esperar, els serveis dels pintors de portals van ser molt sol·licitats. Va arribar un moment en què la influència de l'Acadèmia superava la del rei mateix, i allò va representar el principi de la fi del sistema monàrquic.

Actualment, cada una de les deu ciutats capitals de Darúsia estava governada per un Consell format per comerciants, dirigents gremials, mestres i ciutadans notables. Les poblacions petites, llogarets inclosos, reproduïen el mateix sistema de govern, encara que a una escala més reduïda. Els nobles ja no existien com a tals; se'ls havia desposseït dels seus títols i només alguns havien aconseguit conservar part de la seva hisenda: eren els denominats «terratinents», i el seu poder i la seva influència estaven lluny de ser els d'antany. Encara quedaven, naturalment, famílies amb posició social admirada i envejada per tots, però la major part devia aquesta situació al fet de controlar un o diversos portals privats.

La família del terratinent Darmod havia posseït vastes propietats a la regió d'Úskia, molt a prop del regne de Rútvia, tradicional enemic de Darúsia. Gràcies a això, els seus avantpassats havien obtingut importants distincions militars en les guerres frontereres i s'enorgullien del seu llinatge vetust; es consideraven representants de la veritable aristocràcia darúsiana, en oposició amb els amanerats «nobles de la cort» que no havien esgrimit una espasa de veritat en sa vida. Per aquest motiu, quan va arribar allò que molts nobles van anomenar despectivament «la moda dels portals», els avantpassats del terratinent Darmod no van saber reaccionar a temps. Es van tancar obstinadament en les seves torres i els seus castells i encara s'entestaven a viatjar en carruatge fins a la cort quan el rei els

requeria, mentre altres aristòcrates es presentaven allà a l'instant. Amb el temps, va resultar que tots els esdeveniments importants tenien lloc a les ciutats, mentre les províncies quedaven oblidades. A més, després de la victòria fulminant de Darúsia en l'última guerra contra Rútvia, que havia durat amb prou feines onze dies —el que va trigar un mestre infiltrat a dibuixar un portal bàsic al cor mateix de la capital enemiga—, el paper dels nobles de la frontera va perdre importància. Rútvia no gosaria tornar a enfrontar-se a Darúsia. No mentre existís l'Acadèmia dels Portals.

L'avi del terratinent Darmod havia tractat de recuperar una mica la influència perduda. Havia venut gran part de les seves propietats per finançar-se un portal, però ja era massa tard. Quan ho va fer, l'estructura del poder ja havia canviat totalment i el llinatge al qual Darmod pertanyia ja no tenia cap importància.

Encara avui, el terratinent seguia sense entendre quin era el seu paper en una societat a la qual li estava costant tant adaptar-se. Malgrat el portal, seguia estant al marge de la vida pública. Però a en Tabit li havia resultat molt útil per arribar a la seva destinació sense haver de fer marrada per la capital uskiana.

Va ser en Darmod mateix qui va sortir a rebre'l a l'entrada del palauet. El majordom que encara servia a la casa era tan vell que la majoria de les vegades no arribava a obrir la porta a temps.

—Ah, sou vós —va remugar el terratinent, avorrit—. Arribeu aviat, mestre.

Semblava clar que no feia gaire que s'havia llevat, malgrat que ja era gairebé migdia. En Tabit es va abstenir de fer comentaris.

—He tingut sort i m'han portat en carro —va respondre.

En Darmod es va gratar darrere d'una orella i va rondinar una benvinguda que amb prou feines es podria considerar cortesa. Després va guiar en Tabit a través dels passadissos del palauet, que eren humits i poc acollidors i estaven plens de pols i teranyines, com si ningú no s'hagués preocupat per mantenir si més no la impressió que estava habitat.

—Fa molt que no aneu a Serena? —va preguntar en Tabit, per entaular algun tipus de conversa.

—Per què? —va grunyar el terratinent.

En Tabit no va respondre. Per acabar-ho d'adobar, el portal d'en Darmod no conduïa a la capital de Darúsia, sinó a la gran ciutat portuària d'on procedia gairebé tot el peix i marisc que es consumia al continent. A la seva època, l'avi d'en Darmod va pensar que seria bona idea que el seu portal enllacés la seva residència habitual amb la casa que posseïa al costat del mar, a Serena. Però, a la llarga, aquella decisió no havia resultat pràctica. Amb el pas dels anys, el Gremi de Pescadors i Peixaters de la ciutat havia augmentat moltíssim la seva influència i les famílies acabalades van deixar de sentir-s'hi còmodes, allà. Unes i altres havien venut les seves propietats al Gremi, i havien adquirit cases en poblacions costaneres més petites i tranquil·les, preferentment a la regió d'Esmira, de gran riquesa i clima més càlid. Però en Darmod s'havia vist obligat a conservar la seva casa a Serena precisament perquè tenia un portal i no era recomanable vendre aquella via d'entrada al cor de la seva llar, encara que, com gairebé tots, estigués protegit per una contrasenya.

Naturalment, a Serena hi havia un portal públic que conduïa fins a Maràdia, i des d'allà també es podia viatjar en un instant a altres grans ciutats com Ròdia, Kasiba o Esmira. Però era una qüestió d'orgull de classe. La gent que es creia que era algú, fos pel seu llinatge o pels seus diners o per totes dues coses, no es rebaixava mai a utilitzar els portals públics, per no veure's obligada a alternar amb la plebs que esperava el seu torn per creuar.

Així que, en definitiva, el terratinent tenia raó: no se li havia perdut res a Serena.

Va conduir en Tabit fins al salonet on hi havia el portal. El dia anterior, en travessar-lo, l'estudiant s'havia trobat amb una estança freda i obscura, però en aquesta ocasió el terratinent s'havia molestat almenys a encendre el foc. Els traços vermells del portal destacaven a la llum de les flames i en Tabit va admirar la bellesa de la seva factura. Per l'estil de les filigranes i

el motiu central escollit, el jove era capaç de deduir en quina època s'havia pintat. També, que no havia resultat precisament barat. Però llavors s'havia abstingut de comentar-ho a en Darmod, i tampoc ho va fer ara.

—Us agraeixo que em permeteu utilitzar el vostre portal, terratinent —li va dir.

En Darmod es va arronsar d'espatlles.

—És que potser tenia una altra opció? —va replicar.

En Tabit va passar per alt el retret. Ell no era responsable dels acords entre l'Acadèmia i els propietaris dels portals. Les normes existien des de feia segles, des de molt abans que l'avi del terratinent encarregués el disseny del seu portal.

—Tot i així, us dono les gràcies —va repetir. Va fer una pausa abans d'afegir—: D'aquí a poc temps hauré de tornar. Com a molt, d'aquí a dues o tres setmanes.

—Com vulgueu —va respondre amb desgana l'amo del portal, com si allò no tingués res a veure amb ell—. Que tingueu bon viatge de tornada, mestre.

En Tabit ja li havia explicat el dia abans que no era un mestre, si més no encara, però per al terratinent no semblava que hi hagués gaire diferència entre els uns i els altres. Al cap i a la fi tots ells, mestres i estudiants, tenien dret a utilitzar el seu portal quan els vingués de gust.

En Darmod se'n va anar i el va deixar sol amb el portal. En Tabit el va examinar amb deteniment. A la part superior, just sobre el cercle exterior de coordenades, hi havia pintada la contrasenya que el posaria en funcionament. Ni en Darmod ni cap altra persona del seu llinatge sabia llegir aquelles paraules, escrites en un dels dos llenguatges secrets dels pintors: l'alfabètic. Deien: «Força, honor i glòria». Era el lema de la família Darmod; en Tabit ho sabia perquè també estava gravat, en darusià, en l'escut d'armes que presidia l'entrada del palauet. Naturalment, era una contrasenya molt fàcil d'endevinar, però perquè s'obris el portal s'havia de plasmar en la taula amb pols de boardarita i en el llenguatge simbòlic dels pintors de portals, el segon dels seus idiomes secrets. Als propietaris dels portals privats se'ls ensenyava a traçar el símbol que obria el seu portal en con-

cret, i només aquest, i se'ls entregava una mica de pols de bodarita perquè poguessin fer-lo servir. En Tabit sabia que quan se'ls acabés n'haurien de comprar més als pintors, i havia portat un saquet per si el terratinent n'hi demanava, però era evident que no tenia intenció d'utilitzar el seu portal, per ara.

«Quina pena; quin malbaratament», va pensar el jove, un tant el dit índex en la pols de bodarita. Va traduir sense problemes la contrasenya al llenguatge simbòlic i va traçar el signe corresponent a la tauleta fixada a la paret, al costat del portal. Immediatament, les línies vermelloses es van il·luminar. En Tabit va fer un pas enrere i va contemplar extasiat com la llum circulava per les delicades filigranes, fent-se gradualment més intensa, fins que ja no va poder mirar-la de cara. Llavors els traços del portal es van difuminar, van desaparèixer i només va quedar un cercle lluminós a la paret. En Tabit va somriure i el va travessar.

Com altres vegades, va sentir una mena de recargolament a l'estómac. Però ja hi estava acostumat i, de totes maneres, va desaparèixer tan de sobte com s'havia presentat tan bon punt el jove va posar un peu fora del portal.

A l'altre costat l'esperava una dona que tremolava de por en un racó. En Tabit la coneixia del dia anterior: era la majordoma que tenia cura de la casa d'en Darmod a Serena.

La dona es va relaxar quan el va reconèixer.

—Ah, sou vós, mestre —va dir—. No us esperava tan aviat.

—M'he avançat una mica —va respondre en Tabit, mentre es girava per comprovar que el portal s'apagava suaument darrere d'ell—. De totes maneres, qui més podria haver estat?

—No ho sé, mestre —va remugar la dona—. Podria ser el senyor Darmod o qualsevol altra persona. Amb aquestes coses, vés a saber. S'encenen de sobte quan menys t'ho esperes i mai se sap qui apareixerà des de l'altra banda. —Es va estremir—. No és natural, no, senyor.

En Tabit va somriure, divertit.

—És més ràpid i senzill que recórrer tot el camí a peu.

—Però les persones naixem amb cames —va insistir la dona, tossuda—. I són per usar-les, sabeu?

En Tabit no va voler discutir amb ella. Li va dir, igual que al terratinent, que tenia intenció de tornar a creuar el portal en un parell de setmanes. Va acceptar agraït el menjar que li va oferir la dona i li va deixar una propina que ella no va refusar. Després, va sortir al carrer.

El va rebre una bafarada d'aire marí. Era a Serena, molt lluny del lloc on el terratinent Darmod llanguia al seu palauet. Es tractava d'una activa ciutat portuària, la llotja de peix de la qual era famosa en tot el continent. La vista del port, un mosaic colorit d'embarcacions que navegaven per la badia, era un altre dels atractius del lloc.

Però en la ment d'en Tabit amb prou feines quedava espai per a una altra cosa que no fossin els portals. De manera que es va dirigir a la seu que l'Acadèmia tenia a Serena per visitar la seva biblioteca; feia temps que volia fer-ho, ja que era l'únic lloc on conservaven una còpia de l'estudi de la mestra Arila sobre el llenguatge simbòlic que li interessava consultar per a un treball de classe.

Quan va acabar, es va adonar amb sorpresa que ja s'havia fet de nit. Els portals que conduïen a l'Acadèmia tenien un horari bastant estricte per evitar que els estudiants sortissin i entressin sense control, per la qual cosa ja no podria utilitzar el que es trobava en aquell edifici mateix. Per tant, va consultar el mapa de portals de Serena que portava al sarró i es va encaminar cap al més proper: el del Gremi de Pescadors i Peixaters.

En realitat, la majoria de la gent utilitzava el portal públic que unia Maràdia i Serena, que estava ubicat a la plaça dels Portals de la ciutat, pintat sobre un mur de pedra que no sostenia cap sostre. Era un dels més antics que es coneixien i no tenia contrasenya: sempre estava actiu per a qualsevol que el volgués travessar. Al seu costat hi havia el portal que enllaçava Serena amb Esmira, la gran capital dels comerciants de Darúsia. També existia una tercera parella de portals que connectava Esmira amb Maràdia. Aquestes rutes apareixien als mapes de portals marcades com el Gran Triangle i havien estat un regal de l'Acadèmia als habitants del país. Un regal que havia canviat per sempre les vides de molta gent.

Els pescadors de Serena havien utilitzat els portals públics durant molts anys. Així, tant Esmira com Maràdia, però sobretot Maràdia, que no tenia port de mar, havien conegut un altre dels beneficis de la tecnologia dels portals: el peix fresc. Però els carregaments de peix provocaven moltes molèsties als usuaris del portal de Serena, i unes cues interminables, de manera que el Gremi de Pescadors i Peixaters havia optat per encarregar el seu propi portal, que unia la llotja de Serena amb la plaça dels Portals de Maràdia, que estava situada molt a prop del mercat. En Tabit sabia, a més, que el gremi estava estudiant la possibilitat d'obrir-ne un altre que enllacés amb alguna altra capital que no tingués sortida al mar, com Ròdia, Vanícia o potser Ymènia.

En ser un portal privat, només per a ús del Gremi, tenia la seva pròpia contrasenya, però el fet d'ensenyar el símbol d'obertura a tots els pescadors i peixaters que utilitzaven el portal equivaldria a acceptar que no fos privat en absolut, per la qual cosa el Gremi també havia contractat els serveis de dos guardians que feien torns per vigilar el portal de manera permanent.

En Tabit va arribar, esbufegant, fins a la llotja, que ja estava deserta. Va localitzar el portal a la paret del fons i també la figura que dormitava al seu costat, asseguda en una cadira. Es va aturar davant seu.

Els guardians eren la casta inferior dels pintors de portals. Molts d'ells eren persones que, per les raons que fossin, no havien acabat els seus estudis a l'Acadèmia, però coneixien prou dels dos llenguatges secrets per poder obrir algun portal o altre pel seu compte. Per aquest motiu, a l'Acadèmia li convenia mantenir-los sota les seves ales. Per un bon sou, els guardians vigilaven alguns portals privats, els obrien i tancaven quan calia i s'asseguraven que només els utilitzaven les persones autoritzades.

En Tabit era perfectament capaç d'obrir el portal sense ajuda del guardià, però li semblava una desconsideració ignorar la seva presència. El va contemplar un moment sota la llum del petit fanal que reposava als seus peus. El guardià era més vell del que havia suposat i estava arraulit incòmodament sobre una

cadira de fusta que semblava gairebé tan vetusta com ell. El jove va pensar que potser seria millor deixar-lo dormir, però quan ja buscava el seu saquet de pols de bodarita el guardià va esbufegar i es va despertar amb brusquedat. El seu sobresalt en veure de sobte l'estudiant gairebé el va fer caure de la cadira.

—Qui... què...? —va balbucejar.

—Bona nit, guardià —va saludar en Tabit amb cortesia—. Volia creuar a l'altra banda, si no és molèstia.

—El portal està tancat, jove —va replicar el guardià, aixecant-se amb dificultat—. Oh... disculpetu, mestre! —va exclamar de seguida en veure l'hàbit d'en Tabit—. L'obriré per a vós, és clar.

En Tabit no el va contradir. Va estar temptat de dir-li que no el necessitava, però hi havia alguna cosa en aquell vell guardià, una dignitat callada, que el va induir a deixar que fes la seva feina sense ficar-s'hi.

El guardià del portal del Gremi de Pescadors i Peixaters de Serena es va alçar davant del mur, va estossegar un parell de vegades i va entonar amb veu solemne:

—*Italna keredi ne!*

En Tabit es va esforçar per contenir una riallada. No era culpa del guardià, pobre home. Havia recitat amb total exactitud les paraules que hi havia escrites sobre el portal, encara que, probablement, no sabia què significaven. Mentre l'ancià escrivia el símbol equivalent a la tauleta de la contrasenya amb dits tremolosos, en Tabit va reflexionar sobre la maldat humana. El mestre que havia pintat aquell portal havia triat la contrasenya següent: «Aquí put a peix». Naturalment, ni el guardià ni els pescadors del Gremi coneixien el significat d'aquelles paraules que sonaven tan bé en l'idioma secret dels pintors. No hauria tingut tanta importància si no fos perquè el guardià semblava convençut que era necessari declamar-les en veu ben alta perquè el portal s'obris. Amb tot, el més cridaner del cas era que segurament devien haver passat altres mestres per allà al llarg dels anys i, probablement, tots ells l'havien sentit exclamar, amb total seriositat, que allà podia a peix cada vegada que obria el portal. I ningú no l'hi havia dit.

El símbol estava ben traçat, per la qual cosa el portal no va trigar gaire a il·luminar-se. En Tabit va sospirar, satisfet: per fi tornava a casa.

No obstant això, abans de travessar el portal, es va aturar al costat de l'ancià.

—Gràcies, guardià. —Va dubtar un moment abans d'afegir—: Ah, i... no fa falta que repetiu la contrasenya en veu tan alta.

L'home el va mirar amb certa desconfiança.

—Què voleu dir, mestre? Sé com he de fer la meua feina. Guardo aquest portal des que era un jovenet imberbe. I d'això ja fa gairebé mig segle.

—I ho feu molt bé —va assentir en Tabit, conciliador—. Al cap i a la fi, el portal s'obre, oi? Però proveu això que us dic: demà, quan l'obriu per als pescadors, no reciteu la contrasenya en veu tan alta: feu-ho per a vós mateix i veureu que funcionarà de totes maneres.

El guardià va parpellejar, una mica confós.

—N'esteu segur?

—Completament. Podeu seguir fent-ho com fins ara, és clar, però d'aquesta manera que us dic no correrem el risc que algú senti la contrasenya i l'utilitzi per als seus propis fins.

—Això és cert —va admetre el guardià—. Sempre he pensat que, tractant-se d'una contrasenya secreta, no semblava gaire assenyat repetir-la en veu alta tantes vegades.

—Ho veieu? És perquè el que de veritat compta és el símbol que dibuixeu sobre la taula.

—Ah, doncs... ningú no me n'havia informat, d'això.

En Tabit va moure el cap amb disgust.

—Hi ha mestres poc prudents —va dir, amagant el seu somriure rere una toseta oportuna—. Massa poc prudents, afegiria, però jo no sóc qui per parlar malament dels meus superiors.

—No, no, per descomptat que no. Escolteu... —va afegir l'ancià abaixant la veu—: És cert el que diuen de l'Invisible?

En Tabit anava a respondre que totes aquelles històries sobre l'Invisible no eren res més que contes de velles, però s'ho va pensar millor.

—Qui ho sap —va dir misteriosament—. Però serà millor que guardem bé els secrets del portal. Per si de cas.

El guardià va assentir enèrgicament.

El portal ja feia massa estona que estava obert i en Tabit es va afanyar a acomiadar-se de l'ancià i a creuar a l'altre costat abans que es tanqués.

Va sortir a la plaça dels Portals de Maràdia, ara silenciosa i buida. Darrere seu, pintat sobre el Mur dels Portals, hi havia el que acabava de travessar, que encara lluià lleument. Al seu costat, perfectament alineats, hi havia la resta de portals que desembocaven en aquell lloc. Alguns, els menys, eren públics, i la majoria eren privats, finançats per comerciants o pel Consell d'algun poble llunyà, els agricultors, artesans o ramaders del qual s'havien unit per pagar el portal que els permetria vendre els seus productes a la capital.

En Tabit els coneixia gairebé tots. Havia tret bona nota en Cartografia de Portals. Però, encara que no se'ls hagués après de memòria, l'Acadèmia disposava de mapes i d'informació detallada sobre tots i cada un dels portals que els mestres havien dibuixat al llarg de tota la seva història. I ell podia consultar-los quan volia.

Va saludar els guardians dels portals privats, que conversaven animadament al voltant d'una foguera, no gaire lluny del mur, i es va encaminar cap a l'Acadèmia. Podria haver-hi arribat saltant de portal en portal, però hauria hagut d'importunar els propietaris d'alguns d'ells perquè li permetessin entrar a les seves cases i ja era molt tard. De manera que va anar caminant pels obscurs carrers de Maràdia fins que, en girar una cantonada, va veure la seu central de l'Acadèmia dels Portals que s'alçava davant d'ell. En la foscor de la nit semblava una enorme mola de planta circular, freda, silenciosa i amenaçadora. Això no obstant, en Tabit va somriure en veure-la. Feia poc més de cinc anys que vivia en aquell lloc, però ja el considerava la seva llar, més fins i tot que la casa en què havia crescut.

El porter el coneixia i el va deixar entrar tan bon punt el va veure, malgrat que ell no passava per allà gaire sovint. Hi havia altres estudiants que sempre estaven demanant permisos, que

sortien a les nits per recórrer tavernes o bordells o que passaven dies sencers fora de la ciutat visitant les seves famílies, però en Tabit no era com ells: la seva vida eren els portals i així havia estat des de la primera vegada que n'havia travessat un, quan amb prou feines tenia vuit anys.

Va creuar el gran pati davanter de l'Acadèmia, tancat rere dels seus murs, on s'ordenaven la majoria dels portals que portaven fins a l'edifici. De dia, el pati de portals, com se'l coneixia popularment, era una munió de gent, d'estudiants i de mestres que entraven i sortien. Hi havia pocs portals que fossin per a ús exclusiu dels pintors, però allà conduïen la major part: al cor de l'Acadèmia.

Tanmateix, en aquell moment el pati estava desert. També els passadissos, com va poder comprovar en Tabit en entrar a l'edifici. No era estrany, va pensar el jove, apressant el pas: al cap i a la fi, era hora de sopar.

Va arribar al menjador sense passar ni tan sols per la seva habitació. Amb ganes s'hauria banyat, si més no per assegurar-se que no li quedava cap bestioleta entre el cabell i la roba que pogués anar a parar al seu matalàs, però estava afamat i les normes de l'Acadèmia pel que feia als horaris eren molt estrictes: si arribava tard, es quedaria sense sopar.

Quan va arribar al menjador, la resta d'estudiants ja estaven acabant. En Tabit va deixar caure el sarró i el compàs al costat del banc de la taula on eren els seus amics.

—Si que has trigat! —va comentar l'Unven, el seu company de cambra—. On has anat a fer la mesura? A la fi del món?

—Gairebé —va respondre en Tabit remugant—. Després t'ho explico.

Va tornar al cap de pocs minuts, carregat amb un got i una escudella de sopa. Es va asseure al costat de l'Unven i de dos estudiants més i els va explicar amb poques paraules el resultat del seu viatge.

—Vaja! —va comentar en Zaut, el més jove del grup—. Un portal per a un camperol... Com és possible que l'Acadèmia atengui aquest tipus de peticions?

No ho deia amb mala intenció, així que en Tabit no l'hi va tenir en compte. En Zaut provenia de Yeràcia, una de les ciutats capitals més petites, i havia crescut en un ambient que alguns no dubtaven a qualificar de «provincià». Les subtileses de les relacions socials de la gran ciutat se li escapaven completament, de manera que tendia a repetir, amb certa ingenuïtat, algunes de les idees que escoltava arreu, sense aturar-se a reflexionar-hi i a desenvolupar-les pel seu compte, en un intent desesperat per no desentonar entre els seus companys de l'Acadèmia.

—Mentre paguin el que s'ha acordat, què importa on es pinta el portal i per a qui? —va replicar l'Unven, arronsant-se d'espatlles amb un gest indolent.

En Tabit va somriure. El seu company d'habitació, que era també el seu millor amic, era fill d'un terratinent que posseïa algunes propietats a la vasta regió de Ròdia. També tenia molts fills, la qual cosa n'havia obligat algun a buscar-se la vida lluny de la llar familiar. El perquè li havia tocat a l'Unven, que era el més petit de tots, matricular-se a l'Acadèmia quan no tenia vocació ni cap desig d'estudiar era un misteri per a tothom. Cada vegada que en Tabit l'hi preguntava, de fet, l'Unven s'escurava la gola i canviava ràpidament de tema.

També resultava incomprendible per a molts l'amistat que s'havia creat entre l'Unven, la fama de gandul i tronera del qual era ben merescuda, i el seriós i aplicat Tabit, que era en tot oposat a ell.

Els, però, no ho veien com una cosa tan estranya. L'Unven, conscient dels seus defectes, reconeixia i admirava la tenacitat, la sensatesa i la força de voluntat d'en Tabit. I aquest agraïa l'alegria refrescant del seu amic. En el fons, de vegades li anava bé tenir a prop algú que no es prenia els estudis tan a pit, que l'ajudés a afliurar una mica les regnes quan calia. Tots dos, en fi, es complementaven i aprenien l'un de l'altre.

—Però un talent com el d'en Tabit no s'hauria de malbaratar en una cosa tan nímia —va insistir en Zaut.

En Tabit es va moure, incòmode, com cada vegada que algú esmentava públicament el seu èxit en els estudis. I en Zaut,

que tenia per costum dir el primer que li passava pel cap, sense preocupar-se per les conseqüències, ho feia sovint.

—Jo no... —va començar a defensar-se, però l'Unven es va alçar una mica i el va aturar amb un gest.

—Mira, en això sí que hi estic d'acord —va tallar—. Ets el millor del nostre curs i ho saps.

—Estudio molt —va respondre en Tabit, arronsant-se d'espatlles.

—No, no, però això teu és alguna cosa més. Molts es matriculen a l'Acadèmia perquè volen assegurar-se bons ingressos en el futur, perquè els seus pares s'hi van entestar o simplement perquè els fa il·lusió que els diguin «mestres» —va sospirar—. Però tu ets diferent. Tu tens... com es diu, això?

—Vocació —va apuntar la Rèlia, la quarta ocupant de la taula, amb seriositat. Havia estat llegint un llibre, amb calma, mentre els altres parlaven, com si la conversa no l'afectés. Però els seus amics sabien que a la Rèlia poques vegades se li escapava el que passava al seu voltant.

—Estudio molt —va insistir en Tabit, tossut.

L'Unven va alçar les mans en senyal de rendició.

—D'acord, el que tu vulguis. Parlarem d'estudis, doncs. Com que has estat dos dies fora, potser no t'has assabentat que el mestre Belban anunciarà demà el nom del seu nou ajudant.

—I què? —va dir en Zaut.

—En Tabit va presentar la sol·licitud.

En Zaut els va mirar, encara sense comprendre res.

—Però per què algú voldria ser l'ajudant del mestre Belban? —va preguntar, desconcertat—. Tots saben que és boig.

—No és boig, és un geni —va replicar en Tabit en veu baixa—. Va formular la hipòtesi Belban, no la coneixeu? Ho vam estudiar el trimestre passat a Teoria de Portals. Va desenvolupar un model teòric segons el qual un portal podria obrir-se sense necessitat de dibuixar el seu bessó al punt d'arribada.

En Zaut se'l va quedar mirant sense entendre-ho, però l'Unven va sospirar amb impaciència i la Rèlia, després de meditar-ho amb atenció, va preguntar amb veu pausada:

—I on conduiria un portal com aquest? Tothom sap que en fan falta dos, un al punt de sortida i un altre al punt d'arribada, perquè s'estableixi una connexió entre tots dos llocs.

La Rèlia era la més sensata i pràctica de tots tres. El seu pare era comerciant a Esmira i sempre havia sentit interès per les facilitats de transport que atorgaven els portals de viatge, el bon funcionament dels quals no depenia, com en el cas dels vaixells o les caravanes, d'adversitats com el mal temps atmosfèric o els atacs de bandolers i pirates. La Rèlia era l'hereva del negoci i des de molt petita havia ajudat el seu pare amb la comptabilitat; temps després, ell havia pagat una suma generosa perquè la noia pogués estudiar a l'Acadèmia i arribar a ser, amb el temps, pintora de portals. La Rèlia es prenia molt seriosament el seu paper en el present i futur del negoci familiar. A diferència de l'Unven, sabia molt bé per què i per a què estudiava.

Naturalment, en Tabit i ella s'avenien molt bé i això deixava l'Unven en certa situació de desavantatge. Això no obstant, des de feia un temps en Tabit havia notat que el seu amic s'esforçava per semblar més formal i menys eixelebrat i s'aplicava més en els estudis, en un intent per cridar l'atenció de la Rèlia. També participava més sovint en converses relacionades amb les diferents assignatures, tractant de demostrar que tenia més coneixements dels que se li suposaven.

—Per això és un model teòric —va debatre—, perquè no hi ha manera de provar-lo. I per aquest motiu es diu «la hipòtesi de Belban». Però això no el converteix en un geni. Si ara vaig jo i dic que puc pintar un portal que s'activi només amb la meua força de voluntat, el mestre Denkar em suspendria i no aniria corrent a veure el rector per dir-li que ha descobert un gran talent en mi.

En Zaut es va posar a riure i la Rèlia es va permetre un mig somriure que no va passar desapercbut a l'Unven.

—Ja sé que la majoria de les coses que estudiem a Teoria de Portals no serveixen per a gaire —es va defensar en Tabit—, però això és diferent. Si t'haguessis molestat a llegir el seu llibre...

—Però tothom diu que el mestre Belban és boig —va in-

sistir en Zaut—. I que va matar l'últim ajudant que va tenir, fa més de vint anys.

En Zaut tenia molta tirada a escoltar i repetir tot tipus d'històries truculentes. Per burlar-se d'ell, els estudiants més grans solien relatar-li contes i xafarderies sobre el passat obscur de l'Acadèmia o d'alguns dels seus integrants. La major part d'aquestes històries no tenia cap base real, però en Zaut se les creia igualment i les repetia fascinat als seus companys, que les acollien amb alçaments de celles escèptics, mirades còmplies o somriures divertits.

Això no obstant, en aquella ocasió el seu comentari només va rebre un breu silenci circumspecte.

—Jo havia sentit que al seu ajudant el va matar la gent de l'Invisible —va apuntar llavors la Rèlia en veu baixa.

—Ah, sí, a mi també m'han explicat aquesta història —va afegir l'Unven, amb una esgarripança—. De veritat, Tabit, no sé per què tens tant d'interès a treballar amb aquest home. És sinistre, t'ho miris com t'ho miris.

—Això no són res més que històries —va rebatre en Tabit, gairebé perdent la paciència—. He llegit tot el que ha escrit el mestre Belban i em sembla absolutament brillant. Té un concepte dels portals tan... nou, tan agosarat i alhora tan lògic...

—D'acord, ja ens ha quedat clar: t'has enamorat d'ell —va concloure l'Unven, mentre en Zaut i la Rèlia esclataven a riure.

—De la seva ment, pots ser —va respondre en Tabit—. Escolteu, això va de debò: ser l'ajudant del mestre Belban és el que he volgut sempre, des que vaig llegir el seu manual a primer. El dia que em vaig assabentar que encara vivia, i que era aquí a l'Acadèmia...

—Ho recordo —va sospirar l'Unven—. Vas estar parlant d'ell sense parar durant un mes sencer. I em sembla molt bé que l'admiris tant, però a distància, com has fet sempre. És un tipus estrany. Gairebé no surt de la seva habitació, fa anys que no imparteix classes i ara, de sobte, necessita un ajudant. No et sembla estrany?

—Deu estar treballant en algun projecte nou. Què té això d'estrany?

L'Unven va sospirar una altra vegada.

—Com vulguis. Però si acabes tornant-te esquerp i solitari com ell, després no diguis que no t'ho vaig avisar.

—Deixeu-ho estar d'una vegada —va intervenir la Rèlia—. Si en Tabit aconsegueix el càrrec, ens n'alegrarem molt per ell, el felicitarem i ja està.

—Com que «si» ho aconsegueix? —va replicar l'Unven ofès—. És el nostre Tabit! Jo vaig veure el projecte que va presentar i era molt bo.

—La Caliandra també s'ha presentat.

Tots quatre caps es van girar cap a una taula propera, on una jove de cabells negres, llargs i abundants que portava deixats anar a l'altura de les espatlles reia d'algun acudit que acabava d'explicar una altra estudiant.

—N'estàs segura?

La Rèlia va fer que sí amb el cap.

—Estem al mateix grup d'Art de Portals i l'altre dia la mestra Ashda va comentar a classe alguna cosa sobre el seu projecte. Va dir que el mestre Belban el trobaria... interessant.

En Tabit no va saber com prendre's aquesta informació.

—Què se li deu haver perdut a ella amb el mestre Belban? —va murmurar disgustat.

—I què et passa a tu amb la Caliandra, si és que es pot saber? —va preguntar en Zaut, sorprès per l'acidesa del seu to.

En Tabit no va respondre.

—Va ser la primera de la classe a Disseny de Traçat —va informar l'Unven—. La mestra Ashda li va posar al seu projecte la màxima nota, per damunt de la que va obtenir en Tabit, i això que la Caliandra amb prou feines el va preparar.

—És molt intel·ligent —va apuntar la Rèlia.

En Tabit va moure el cap.

—Però gairebé ni se la veu per la biblioteca —va protestar.

En Zaut va dissimular una rialleta.

—Sí, diuen que té una vida social d'allò més... interessant —va insinuar.

En Tabit va esbufegar discretament.

—No es tracta d'això —va protestar—. El que faci amb la

seva vida privada és el seu problema. Però no pot pretendre, a més, obtenir bons resultats acadèmics sense amb prou feines estudiar. No és... —es va callar abans de concloure la frase, perquè sabia que sonaria com una rebequeria infantil.

«No és just», anava a dir. La Caliandra ho tenia tot: era divertida, intel·ligent, bona companya... Procedia d'una família adinerada i no li mancaven amics a l'Acadèmia. I, alhora, s'es-pavilava per treure unes puntuacions excel·lents a gairebé totes les assignatures. Els seus professors valoraven d'ella la seva imaginació i la manera que tenia de plantejar preguntes que ningú no era capaç de respondre. «Però la seva formació és tan deficient...», es va lamentar en Tabit dintre seu. «No estudia les dades, simplement fa conjectures... i actua per instint». Allò horroritzava el jove. La ciència dels portals era una cosa seriosa i, sobretot, exacta. No podia deixar-se res a la improvisació. Per això no entenia com era possible que la Caliandra, tan esbojarrada, tan intuïtiva, l'hagués arribat a superar en algunes matèries, per molt llesta que fos.

Es va obligar a tranquil·litzar-se. Havia presentat un bon projecte. Hi havia treballat durant setmanes, havia estudiat minuciosament cada variable i havia desenvolupat cada petit detall. Segur que el mestre Belban sabia apreciar-lo.

El portal que havia de pintar per a en Yunek i la seva família havia quedat oblidat. Ara, a l'horitzó d'en Tabit només hi havia el seu futur a l'Acadèmia, com a ajudant del mestre Belban... i es tractava d'un futur que ni tan sols la Caliandra seria capaç d'enfosquir.